

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра адміністративного і інформаційного права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
адміністративного і інформаційного права

“ 23 ” 06. 2020 р.

Арістова І.В. (Арістова І.В.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СІЛАБУС)

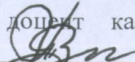
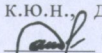
ОК 16 Міжнародні стандарти захисту прав людини

Спеціальність: 081 Право ОС «Бакалавр»
Освітня програма: «Право»

Факультет: юридичний

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни *Міжнародні стандарти захисту прав людини*
для студентів за напрямом підготовки **081 Право**

Розробник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного і інформаційного права Чернадчук Т.О.
к.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного та інформаційного права О.В.Роговенко

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри адміністративного та інформаційного права.

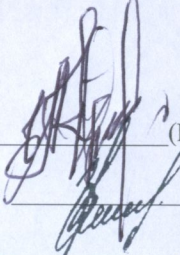
Протокол від 22.06. 2020 року № 22

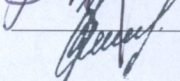
Завідувач кафедри адміністративного
та інформаційного права

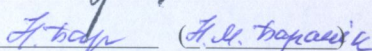

(підпис)

I.V. Арістова

Погоджено:

Гарант освітньої програми (М. П. Курило)

Декан юридичного факультету (С. І. Запара)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (Т.М. Бордак)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 24.06 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання ЮР	заочна форма навчання ЗЮР
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 0304 Право Спеціальність: 081 Право	Нормативна	
Модулів - 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2020-2021й	2020-2021й
		Курс	
		2	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3	
		Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
	Лабораторні		
	30 год.		
	Самостійна робота		
	44 год.		
	Індивідуальні завдання:		
	-		
	Вид контролю:		
	Іспит		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 3	ОС: Бакалавр		

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 51%/49% (46/44)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ґрунтовне вивчення студентами основних етапів та різноманітних аспектів розвитку Міжнародно-правових стандартів прав людини.

Завдання:

аналіз норм Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1950 р.) та прецедентної практики Європейського суду з прав людини, а також норм кримінального процесуального законодавства, які регулюють реалізацію гарантій особи в кримінальному провадженні України; вивчення актів вищих судових інстанцій; навчити студентів застосовувати теоретичні положення на практиці; закласти і розвинути навички складання відповідних документів, необхідність в яких виникає при зверненні до Європейського суду з прав людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати :

- характеристику Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року
- норми Конвенції про захист прав та основоположних свобод та протоколи до неї, які стосуються прав особи у кримінальному провадженні;
- гарантії охорони та захисту прав особи у кримінальному провадженні;
- порядок застосування Конвенції про захист прав та основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини;
- основні засади організації роботи Європейського суду з прав людини.

уміти:

аналізувати і правильно застосовувати положення Конвенції про захист прав та основоположних свобод 1950 року;

– складати первинні документи для звернення до Європейського суду з прав людини;

- давати критичну оцінку практиці Європейського суду з прав людини щодо України;
- застосовувати правові позиції Європейського суду з прав людини у практичній діяльності;
- аналізувати зміст права на справедливий судовий розгляд;
- аналізувати зміст протидії катуванню, нелюдському і такому, що принижує гідність, поведженню і покаранню особи;
- аналізувати зміст права особи на свободу та особисту недоторканність;
- аналізувати зміст права на повагу до недоторканності житла або іншого володіння особи, таємницю кореспонденції та телефонних розмов;

3. Програма навчальної дисципліни

Затверджена Вченою Радою СНАУ протокол № 7 від 25.12.2018 р.

Змістовний модуль 1. Міжнародні стандарти прав людини.

Тема 1. Права людини: поняття, концепції.

Концепції прав людини: теологічні, природно-правові, позитивістські, марксистські, соціологічні та сучасні теорії походження і сутності прав людини.

Поняття прав і свобод. Права людини і права громадянина. Класифікація права людини за періодами їх виникнення. Класифікація прав людини за сферою їх існування. Особисті (громадянські) права. Політичні права. Економічні права. Соціальні права. Культурні права. Класифікація прав за можливістю обмеження. Абсолютні права. Відносні права. Класифікація прав за способом реалізації. Колективні та індивідуальні права.

Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини.

Поняття міжнародних стандартів прав людини. Норми і принципи, що складають основу міжнародних стандартів прав людини.

Юридична природа і обов'язкова сила міжнародних стандартів прав людини.

Загальна декларація прав людини 1948 р. про права і свободи, які підлягають дотриманню в усьому світі. Комплексний характер прав особи. Перелік прав і свобод людини в Міжнародних пактах про права людини. Перелік прав і свобод людини в Конвенції про права дитини 1989 р.

Регіональні стандарти прав людини щодо переліку прав і свобод у Конвенції про захист прав і свобод 1950 р. і протоколах №1-11; Американській конвенції про права людини 1969 р. Додатковому протоколі до Американської конвенції про права людини у галузі економічних, соціальних і культурних прав 1988 р. і Протоколі до Американської конвенції про права людини про скасування смертної кари 1990 р. Африканській хартії прав людини і прав народів 1981 р.; Конвенції СНД про права і основні свободи людини 1995 р.

Нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини відповідно до Міжнародної Хартії прав людини. Легальні обмеження прав і свобод людини, передбачені у міжнародних стандартах: а) обмеження, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших; б) обмеження, які є необхідними для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення; в) обмеження, які офіційно оголошуються державою під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою.

Тема 3. Імплементация міжнародних стандартів прав людини

Поняття імплементации міжнародних стандартів прав людини. Система засобів імплементации міжнародних стандартів прав людини. Міжнародні засоби імплементации. Національні засоби імплементации.

Міжнародні механізми і процедури імплементации стандартів прав людини. Система міжнародних засобів імплементации у рамках ООН. Доповіді держав. Розгляд скарг держав-учасниць конвенції на порушення іншою державою-учасницею своїх зобов'язань у галузі прав людини. Розгляд індивідуальних скарг осіб. Факультативний протокол 1966 р. до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. Конвенційні органи міжнародної імплементации стандартів прав людини.

Національні механізми і процедури імплементации міжнародних прав людини. Ратифікація, приведення у відповідність з міжнародними зобов'язаннями законодавства країни, її судової і адміністративної практики.

Імплементация міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій

Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях.

Захист прав людини у діяльності ООН. Рада ООН з прав людини. Верховний Комісар ООН з прав людини. Процедура 1235. Процедура 1503. Комітет із прав людини. Комітет із економічних, соціальних та культурних прав. Комітет із ліквідації дискримінації щодо жінок. Комітет із прав дитини. Комітет проти катувань. Комітет із ліквідації расової дискримінації. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН).

Необхідність регіональних угод і органів з прав людини. Особливості регіональних систем захисту прав людини.

Європейська система захисту прав людини. Рада Європи і Європейський Союз: функції і повноваження з прав людини. Європейська конвенція прав людини 1950 р. і протоколи № 1-11 до неї. Європейський суд з прав людини. Вивчення прецедентів: свобода особи, право на справедливий суд, свобода слова.

Міжамериканська система захисту прав людини. Джерела. Механізм для імплементации міжнародних зобов'язань. Функції існуючих органів з прав людини. Порівняння з європейською системою захисту прав людини. Прецеденти.

Африканська система захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р. Механізм імплементации, її ефективність.

Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини. Політичні і економічні передумови порушень прав людини. Сутність, і проблеми визначення масштабів порушення прав людини.

Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і збереження загального миру і безпеки. Стан дотримання прав людини в Іраку і Ірані.

Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і забезпечення демократії. Стан дотримання прав людини в африканських країнах, Китаї, М'яні.

Засоби діяльності недержавних організацій: розслідування брутальних порушень прав людини, публічне обговорення порушень прав людини, публічні доповіді про стан дотримання прав людини, петиції до ООН; інших міжнародних організацій, виявлення фактів, прями контакти з жертвами порушень прав. Участь недержавних організацій у розробці міжнародно-правових норм у галузі прав людини.

Дотримання міжнародних стандартів прав людини в Україні.

Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності.

Міжнародні стандарти прав людини в сфері інтернету. Міжнародні стандарти прав людини щодо засобів масової інформації.

Повага до приватного життя індивіда і його цілісності і суверенітет держави. Відставання правового регулювання гарантій прав людини від науково-технічного прогресу.

Правові гарантії проти використання досягнень електроніки, які можуть спричинити порушення прав людини.

Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Комісія з прав людини. Комітет з прав людини. Громадянські (особисті) права і свободи. Політичні права

Правовий захист індивіда і його фізичної і психологічної цілісності від досягнень біології, медицини, біохімії, генетики.

Правові аспекти евтаназії, легального вживання наркотиків, клонування.

Міжнародно-правовий захист соціально-економічних та культурних прав.

Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення.

Захист прав осіб, що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів.

Геноцид - тяжкий злочин проти людства. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р.

Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією. Юридичне поняття расової дискримінації. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. Міжнародна боротьба з ксенофобією, антисемітизмом.

Захист прав осіб із інвалідністю. Захист прав мігрантів, що працюють. Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб. Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи. Захист прав пацієнтів.

Загальне визнання недискримінаційної практики надання пільг окремим групам індивідів для забезпечення їм можливості користування правами людини.

Захист прав жінок. Принцип рівності чоловіків і жінок. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок 1979 р.

Права дитини. Фізичні і психічні особливості дитини - соціальні передумови додаткового захисту їх прав. Конвенція про права дитини 1989р.

Захист прав людини у випадках виникнення конфлікту з законом.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі					
лк		сем	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Міжнародні стандарти захисту прав людини.													
Змістовий модуль 1. Міжнародні стандарти захисту прав людини.													
Тема 1. Права людини: поняття, концепції.	14	2	6			6							
Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини.	14	4	4			6							

Тема 3. Імплементация міжнародних стандартів прав людини	12	2	4			6						
Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях.	12	2	4			6						
Разом за змістовим модулем 1	52	10	18			24						
Всього годин за модуль 1	52	10	18			24						
Модуль 2. Міжнародно-правовий захист окремих прав людини.												
Змістовий модуль 2. Міжнародно-правовий захист окремих прав людини.												
Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності.	13	2	4			7						
Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод	13	2	4			7						
Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення.	12	2	4			6						
Разом за змістовим модулем 2	38	6	12			20						
Всього годин за модуль 2	38	6	12			20						
Усього годин з курсу	90	16	30			44						

5. Темі та план лекційних занять для денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин д.ф.
1	Тема 1. Права людини: поняття, концепції. 1.Концепції прав людини: теологічні, природно-правові, позитивістські, марксистські, соціологічні та сучасні теорії походження і сутності прав людини. 2.Поняття прав і свобод. 3.Права людини і права громадянина.	2
2	Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини. 1.Поняття міжнародних стандартів прав людини. Норми і принципи, що складають основу міжнародних стандартів прав людини. 2.Юридична природа і обов'язкова сила міжнародних стандартів прав людини. 3.Загальна декларація прав людини 1948 р. про права і свободи, які підлягають дотриманню в усьому світі. 4.Комплексний характер прав особи. 5.Перелік прав і свобод людини в Міжнародних пактах про права людини.	4

	6.Перелік прав і свобод людини в Конвенції про права дитини 1989 р.	
3	Тема 3. Імплементация міжнародних стандартів прав людини 1.Поняття імплементации міжнародних стандартів прав людини. 2.Система засобів імплементации міжнародних стандартів прав людини. Міжнародні засоби імплементации. 3.Національні засоби імплементации. 4.Міжнародні механізми і процедури імплементации стандартів прав людини. 5.Система міжнародних засобів імплементации у рамках ООН.	2
4.	Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях. 1.Захист прав людини у діяльності ООН. Рада ООН з прав людин. 2.Верховний Комісар ООН з прав людини . 3.Процедура 1235 . Процедура 1503. Комітет із прав людини. Комітет із економічних, соціальних та культурних прав. 4.Комітет із ліквідації дискримінації щодо жінок . Комітет із прав дитини. Комітет проти катувань. 5.Комітет із ліквідації расової дискримінації. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН). 6.Необхідність регіональних угод і органів з прав людини. Особливості регіональних систем захисту прав людини.	2
5	Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності. 1.Міжнародні стандарти прав людини в сфері інтернету. 2.Міжнародні стандарти прав людини щодо засобів масової інформації.	2
6	Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод 1.Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. 2.Комісія з прав людини. 3.Комітет з прав людини. 4.Громадянські (особисті) права і свободи. Політичні права	2
7	Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб,що належать до певних груп населення. 1.Захист прав осіб, що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів. 2.Геноцид - тяжкий злочин проти людства. Конвенція про заборону злочину геноциду і покарання за нього 1948 р. 3.Міжнародна боротьба з расовою дискримінацією. 4.Юридичне поняття расової дискримінації. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації. 5.Міжнародна боротьба з ксенофобією, антисемітизмом.	2
	Разом	16

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин д.ф.
1	Тема 1. Права людини: поняття, концепції. 1.Класифікація права людини за періодами їх виникнення. 2.Класифікація прав людини за сферою їх існування.	6

	3.Особисті (громадянські) права. 4.Політичні права. Економічні права. Соціальні права. Культурні права.	
2	Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини. 1.Регіональні стандарти прав людини щодо переліку прав і свобод у Конвенції про захист прав і свобод 1950 р. і протоколах №1-11; Американській конвенції про права людини 1969 р. Додатковому протоколу до Американської конвенції про права людини у галузі економічних, соціальних і культурних прав 1988 р. 2. Регіональні стандарти прав людини щодо переліку прав і свобод у Протоколі до Американської конвенції про права людини про скасування смертної кари 1990 р. ,Африканській хартії прав людини і прав народів 1981 р.; Конвенції СНД про права і основні свободи людини 1995 р.	4
3	Тема 3. Імплементация міжнародних стандартів прав людини 1.Доповіді держав. Розгляд скарг держав-учасниць конвенції на порушення іншою державою-учасницею своїх зобов'язань у галузі прав людини. 2.Розгляд індивідуальних скарг осіб. 3.Факультативний протокол 1966 р. до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. Конвенційні органи міжнародної імплементации стандартів прав людини.	4
4	Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях. 1.Європейська система захисту прав людини. Рада Європи і Європейський Союз: функції і повноваження з прав людини. Європейська конвенція прав людини 1950 р. і протоколи № 1-11 до неї. 2.Європейський суд з прав людини. Вивчення прецедентів: свобода особи, право на справедливий суд, свобода слова. 3.Міжамериканська система захисту прав людини. Джерела. Механізм для імплементации міжнародних зобов'язань. 4.Функції існуючих органів з прав людини. Порівняння з європейською системою захисту прав людини. Прецеденти.	4
5	Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності. 1.Повага до приватного життя індивіда і його цілісності і суверенітет держави. 2.Відставання правового регулювання гарантій прав людини від науково-технічного прогресу.	4
6	Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод 1.Правовий захист індивіда і його фізичної і психологічної цілісності від досягнень біології, медицини. 2. Правовий захист індивіда і його фізичної і психологічної цілісності від біохімії, генетики.	4
7	Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб,що належать до певних груп населення. 1.Захист прав осіб із інвалідністю. 2.Захист прав мігрантів, що працюють. 3.Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб. 4.Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи. Захист прав пацієнтів. 5. Загальне визнання недискримінаційної практики надання пільг окремим	4

	групам індивідів для забезпечення їм можливості користування правами людини.	
	Разом	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин Д.ф.
1	Тема 1. Права людини: поняття, концепції. 1.Класифікація прав за можливістю обмеження. 2.Абсолютні права. Відносні права. 3.Класифікація прав за способом реалізації. Колективні та індивідуальні права.	6
2	Тема 2. Міжнародні стандарти прав людини. 1. Нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини відповідно до Міжнародної Хартії прав людини. 2.Легальні обмеження прав і свобод людини, передбачені у міжнародних стандартах: а) обмеження, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших; б) обмеження, які є необхідними для охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я чи моральності населення; в) обмеження, які офіційно оголошуються державою під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою.	6
3	Тема 3. Імплементация міжнародних стандартів прав людини 1.Національні механізми і процедури імплементации міжнародних прав людини. 2.Ратифікація, приведення у відповідність з міжнародними зобов'язаннями законодавства країни, її судової і адміністративної практики. 3.Імплементация міжнародних стандартів прав людини внаслідок діяльності недержавних організацій	6
4	Тема 4. Сучасний стан системи захисту прав людини на міжнародному і регіональному рівнях. 1.Африканська система захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і прав народів 1981 р. Механізм імплементации, її ефективність. 2.Міжнародно-правова відповідальність і санкції за порушення міжнародних стандартів прав людини. Політичні і економічні передумови порушень прав людини. Сутність, і проблеми визначення масштабів порушення прав людини. 3.Зобов'язання держав дотримуватись міжнародних стандартів прав людини і збереження загального миру і безпеки. Стан дотримання прав людини в Іраку і Ірані. 4.Зобов'язання держав дотримуватися міжнародних стандартів прав людини і забезпечення демократії. Стан дотримання прав людини в африканських країнах, Китаї, М'янмі.	6
5.	Тема 5. Міжнародні стандарти прав людини в окремих сферах діяльності. 1.Правові гарантії проти використання досягнень електроніки, які можуть спричинити порушення прав людини. 2. Дотримання міжнародних стандартів прав людини в Україні.	7
6	Тема 6. Міжнародно-правовий захист громадянських (особистих) прав і свобод	7

	1.Правові аспекти евтаназії, легального вживання наркотиків, клонування. 2.Міжнародно-правовий захист соціально-економічних та культурних прав.	
7.	Тема 7. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. 1.Захист прав жінок. Принцип рівності чоловіків і жінок. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок 1979 р. 2.Права дитини. Фізичні і психічні особливості дитини - соціальні передумови додаткового захисту їх прав. Конвенція про права дитини 1989р. 3.Захист прав людини у випадках виникнення конфлікту з законом.	6
	Разом	44

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні: розповідь, пояснення, бесіда* (евристична і репродуктивна), *лекція*.
- 1.2. *Наочні: демонстрація, ілюстрація*.
- 1.3. Семінарські заняття

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*.
- 2.2. *Методи синтезу*.
- 2.3. *Індуктивний метод*.
- 2.4. *Дедуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний (проблемно-інформаційний)*
- 3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*
- 3.3. *Репродуктивний*
- 3.4. *Пояснювально-демонстративний*

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, диспути, круглі столи, історичний турнір, брейн – ринг, використання проблемних ситуацій, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, діалогове навчання.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на семінарських заняттях;
  - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - написання рефератів;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт;
  - виробничі ситуації.

4. Пряме врахування у підсумковій оцінці виконання студентом певного індивідуального завдання :

- навчально-дослідна робота;
- навчально-практичне дослідження із презентацією результатів тощо.

10. Розподіл балів, які отримують студенти для денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота							С Р С	Разом за модулі	Ате-ста-ція	Су-ма
Змістовий модуль 1 - 40 балів				Змістовий модуль 2 -30 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
10	10	10	10	10	10	10	15	85 (70+ 15)	15	100

11. Розподіл балів, які отримують студенти для заочної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота							С Р С	Разом за модулі	Підсум ко	Су-ма
Змістовий модуль 1 - 20 балів				Змістовий модуль 2 -20 балів						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7				
10	5	5	5	5	5	5	30	70 (40+ 30)	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально - методичний комплекс з дисципліни «Конституційне право України», СНАУ, 2013 рік.

12. Рекомендована література

Базова література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Закон України „Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 р.
3. Конституція Автономної Республіки Крим від 21.10.1998.
4. Про вибори Президента України: Закон України від 10.11.09.

5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.97.
6. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим: Закон України від 10.02.98.
7. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 01.10.10.
8. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 27.11.11.
9. Про всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 03.07.91.
10. Про державну службу: Закон України від 16.12.93.
11. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.95.
12. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.99.
13. Про представництво Президента України в Автономній Республіці Крим: Закон України від 02.03.00.
14. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.96.
15. Про статус народного депутата України: Закон України в редакції від 22.03.01.
16. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.02.
17. Про Уповноваженого Верховної ради з прав людини: Закон України від 23.12.97.
18. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.01.
19. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996.
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001.
21. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998.

Допоміжна література

- Антонович М. Конвенція про захист прав людини і основних свобод у судах європейських держав та перспективи її застосування в Україні // Право України. – 2000. – № 8.
- Антонович М. Застосування Конвенції про захист прав людини та основних свобод у правових системах європейських держав / М. Антонович // Вісник Львівського університету. Сер.: Юридична. – Львів, 2001. – №36. – С.8 –
- Антонович М.М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика. – К.: ВД “Киево-Могилянська академія”, 2007. – 384 с.
- Барташук Л. П. Гарантії забезпечення права людини на повагу до честі і гідності у кримінальному судочинстві України : автореф. дис... канд. юрид.наук / Л. П. Барташук. – К., 2011. – 22 с.
- Бобечко Н.Р. Підстави для зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядку у кримінальному провадженні: Монографія / Н.Р. Бобечко; за ред. академіка НАПрН України, проф. В.Т. Нора. – К.: Алерта, 2015. – 234 с.
- Бойко В. Нова Конституція та судова влада // Право України. – 1997. – № 1. – С. 16-18.
- Бойко В.Ф. Права і свободи людини під надійний судовий захист // Вісник Верховного суду України. – 1999. – № 6. – С. 39-43.
- Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав // Право України. – 2000. – № 8.
- Буроменський М. Європейський кодекс свободи та демократії // Право України. – 2010. – № 10. – С. 89 – 97.
- Буткевич В. Європейська конвенція з прав людини і основних свобод: генеза намірів і права // Право України. – 2010. – № 10. – С.60 – 88.
- Бущенко А.П. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / Харківська правозахисна група. – Харків: права людини, 2008. – 432 с.
- Верланов С. Практика Стразбурзького суду як інструмент захисту соціально-економічних прав людини // Право України. – 2010. – № 10. – С. 173- 178.
- Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2008. / Харківська правозахисна група; – Харків: Права людини, 2011 р. – 512 с.

- Вибрані рішення Європейського суду з прав людини щодо України – 2007. / Харківська правозахисна група; – Харків: Права людини, 2010 р. – 388 с.
- Вильдхабер Л. Роль и значение прецедента в деятельности Европейского Суда по правам человека // Право и политика. 2001. № 8.
- Владиченко С. Про перспективи посилення захисту прав людини засобами конституційного правосуддя // Вісн. Конституц. Суду України. — 2006. — № 3. — С. 32–36.
- Гом'єн Д. Короткий путівник Європейською конвенцією з прав людини. Видання третє – К.: «Фенікс». – 2006. – 192 с.
- Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 207 с.
- Дамирлі М.А., Анцупова Т.А. Прово Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд.2-е, изм. – Одесса: Феникс. – 2008. – 284 с.
- Дамірлі М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент системи права Ради Європи // Право України. – 2010. – № 10. – С.98 – 104.
- Демченко О.В. Правові шляхи застосування європейських норм з прав людини під час винесення рішень українськими судами / Правовий посібник. – Чернігів: Чернігівський громадський комітет захисту прав людини, 2004. – 204 с.
- Дудаш Т. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у світлі праворозуміння Страсбурзького суду // Право України. – 2010.- №10. – С. 158 – 165.
- Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. Інаук. ред. О. Л. Жуковська ; Спілка адвокатів України, Рада Європи, Міжнар. центр з юрид. захисту прав людини. – К. : ЗАТ“ВПОЛ”, 2004. – 960 с.
- Європейські стандарти в галузі прав людини / Міністерство юстиції України. – К.: ІнЮре, 2002. – 232 с.
- Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В.Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України», 2011 – Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч.1-2: Стаття 3 ЄСПЛ. Заборона катувань: у 3 ч. – 2011. – 936 с.
- Європейський суд з прав людини (Юр.Тема) // Юридична газета. — 2007. — № 29-30 (113-114) (26.07). — С. 8-15.
- Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства, Київ, 2015. – 756 с.
- Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: Учебник для вузов / Рук.авт. колл. и отв. ред. д.ю.н., проф. Л.М. Энтин. – М.: Норма, 2007. – 960 с.
- Еллинек Г. Декларация прав человека и гражданина: Всеобщая декларация прав человека. Конвенция о защите прав человека и основных свобод. – репринт. изд. – О.: Вид-во “Юридична література”, 2006. – 136 с.
- Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – Київ, 2015. – 756 с.
- Європейські стандарти захисту прав та свобод людини у кримінальному судочинстві: матеріали наук.-практ. конф., 13 грудня 2013 р., м. Харків /Харків. економіко-правовий ун-т; Відп. за вип. А.Г. Каткова, Д.О. Замай. – Харків: Право, 2013. – 143 с.
- Європейське право в галузі прав людини. – Київ-Будапешт, 1997.
- Ільченко І. Деякі питання застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини в Україні // Право України. – 2009. – # 10. – С. 145- 148.
- Караман І.В., Козіна В.В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. – К.: ВАПЕ, 2015. – 136 с.
- Кашенов В.П. Институт судебной защиты прав и свобод граждан: средства ее реализации // Государство и право. – 1998. – № 2. – С. 66-71.
- Коментар до Конституції України. – К., 1996.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: національна практика застосування в кримінальному судочинстві. – К., 2008. – 84 с.

- Константи́й О.В. Практика Європейського суду з прав людини як джерело судового право застосування Верховного суду України / Вісник Верховного Суду України. – 2012. – #1. – С. 33-Матеріали круглого столу за участю голів верховний судів країн Ради Європи “Роль верховного суду у захисті прав людини на національному рівні” / Вісник Верховного Суду України. – 2011. – #10. – С. 2-24.
- Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: Навчальний посібник / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 206 с.
- Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: Підруч. / О.В.Пушкіна, В. М. Шкабаро, Т. М. Заворотченко. – Д.: Вид-во ДУЕП імені Альфреда Нобеля, 2011. – 336 с.
- Кочар П. Європейська соціальна хартія – один із двох основних інструментів захисту прав людини в Європі // Право України. – 2010.- № 10.- С. 119 – 127.
- Кузнецова С.Н. Международная защита прав человека. Учебное пособие. – Нижний Новгород, 2008. – 234 с.
- Кухнюк Д.В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2008. — 17 с.
- Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. — К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. — 304 с.
- Маляренко В.Т. Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів : монографія / В.Т. Маляренко. — К.: Юрінком Інтер , 2005. — 426 с.
- Манукян В.И. Европейский суд по правам человека: право, прецеденты, комментарии: Науч.-практ. пособие. – К.: Истина, 2006. – 368 с.
- М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі Європейське право в галузі прав людини: джерела і практика застосування. Пер. з англ. – К.: «АртЕк», 1997. – 624 с.
- Мищик В.В.Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник. – Київ: ВД “Промінь”, 2010.– 722 с.
- Мушак Н.Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях. – К.: Ліра-К, 2013. – 188 с.
- Нор В.Т. Інститут відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні за чинним КПК України: здобутки і резерви для вдосконалення/ В. Т. Нор. // Право України: Юридичний журнал. 2013/2. – №11. – С.32-41.
- Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: Монографія. – Київ: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. – 470с.
- Паліюк В. П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / В. П. Паліюк. – К. : Фенікс, 2004. – 264 с.
- Паліюк В. Місце Конвенції про захист прав людини та основних свобод у правовій системі України // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі. — 2003. – № 1. — С. 215.
- Пастухова Л.В.Європейський механізм забезпечення прав людини: навчальний посібник для студентів ВНЗів. – Сімферополь: Таврія, 2009. – 224 с.
- Потапенко В., Пушкар П. Запровадження й застосування в Україні Конвенції про захист прав людини та основних свобод // Вісн. Верхов. Суду України. – 2002. – № 2. – С.60 – 63.
- Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. — К.: Сфера, 2002. — 413 с.
- Права людини в Україні – 2004. Доповідь правозахисних організацій[Електронний ресурс] / За ред. С.Захарова, І.Рапп, В.Яворського.Худож.-оформлювач Б.Захаров / Українська Гельсінська спілка з прав людини. – Харків: Фоліо, 2005. – Режим доступу: http://library.khpg.org/files/docs/HR_Report_2004.pdf

- Права человека: итоги века, тенденции, перспективы / Под общ. ред. чл.-корр. РАН Е.А. Лукашевой. – М., 2002.
- Рабінович П.М. Ефективність впливу Конвенції про захист прав та основних свобод людини на держави-члени Ради Європи // Право України. – 2000. – № 11. – С. 34.
- Рабінович П.М. Права людини і громадянина: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004. – 464 с.
- Рабінович П. Практика Страсбурзького Суду як орієнтир діяльності конституційних судів з імплементації європейських стандартів // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 34–40.
- Раданович Н.М. Міжнародно-судові засоби імплементації Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод // Право України. – 1999. – № 12.
- Руднева О. М. Міжнародні стандарти прав людини та їх роль в розвитку правової системи України: теоретична характеристика: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / О. М. Руднева. – Х., 2011. – 411 с.
- Савенко М. Роль практики Європейського суду з прав людини у конституційному судочинстві України // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 51–55.
- Савенко М. Співвідношення судової практики Конституційного Суду України із судовою практикою Європейського суду з прав людини // Вісн. Конституц. Суду України. — 2006. — № 2. — С. 30–42.
- Садова Т.В. Права людини у сфері кримінальної юстиції. Навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форм навчання Івано-Франківського факультету Національного університету «Одеська юридична академія» / Т.В. Садова, Б.М. Дердюк. – Івано-Франківськ, 2012. – 94 с.
- Сванідзе Е. Ефективне розслідування фактів жорстокого поводження: Керівні принципи застосування європейських стандартів. – К.: «КІС», 2009. – 144 с.
- Сьєогіна С. Використання практики Європейського суду з прав людини як перспективний напрям оптимізації конституційного судочинства в Україні // Вісн. Конституц. Суду України. — 2005. — № 6. — С. 44.
- Соловійов О. Застосування практики Страсбурзького суду як джерела права в Україні: деякі проблемні аспекти / О. Соловійов // Право України. – 2010. – №10/2010. – С. 207 – 214.
- Строков І. Забезпечення прав та свобод людини в кримінальному судочинстві // Право України. – 2001. – № 3. – С. 106–108.
- Телестакова А.А. Захист прав людини: міжнародні та національні аспекти: монографія. – К.: КиМУ, 2010. – 201 с.
- Темченко В. І. Поняття та зміст форм забезпечення прав людини і основних свобод у міжнародних та національних правових актах // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 8. — С. 82–85.
- Хаммарберг Т. Європейські стандарти прав людини та Україна // Право України. – 2010. – № 10. – С. 19 – 23.
- Шевчук С. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод: практика застосування та принципи тлумачення у контексті сучасного українського праворозуміння // Практика Європейського суду з прав людини: Рішення. Коментарі.— 1999— № 1.
- Шевчук С. Прецедентне право Європейського суду з прав людини та доктрина *stare decisis* / С. Шевчук // Право України. – 2010. – №10/2010. – С. 147 – 157.
- Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної традиції права. – Вид. 3-тє. – К.: Реферат, 2010. – 848 с.
- Юровський Д.Б. До питання застосування судам України практики Європейського суду з прав людини / Вісник Верховного Суду України. – 2010. – #9. – С. 44–48.
- Ягунов Д.В. Практика Європейського суду з прав людини: прецеденти та коментарі з питань кримінального судочинства. – Одеса: Фенікс, 2010. – 253 с.